

NAPSÜTÉS ÉS VILLÁMLÁS

Grundtvig és az élethez írt dalai

A Budapest Környéki Népfőiskolai Szövetség elhatározta, hogy pótolja azt a hiányosságot, amelyvel a magyar könyvkiadás tartozik a népfőiskola és az újkori Dánia egyik megteremtőjének, N. F. S. Grundtvignak. A 2010-ben megkezdett engedélykérő és fordítói munka eredményeképp 2011 márciusában megjelenhetett Ebbe Kløvedal Reich dán író *Napsütés és villámlás – Grundtvig és az élethez írt dalai* című, igen alapos, mégis olvasmányos ismeretterjesztő, népszerűsítő életrajza, amely eredetileg ugyancsak Grundtvig legjellemzőbb 50 versét is magában foglalja.

A könyv magyar kiadásával az volt a szándékuk, hogy Grundtvig szellemiségének megismerésével, megértésével megerősödhessen a magyarországi népfőiskolai, szabadoktatási mozgalom, másfelől közreadják fontos, ám a magyar olvasó számára ismeretlen világi és egyházi verseit, annál is inkább, mert Grundtvignak mindmáig csupán három költeménye jelent meg magyarul, különféle kiadványokban.

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig (1783–1872) dán író, költő, történész, reformátor, lutheránus lelkész. 1810-ben szentelték pappá, de reformatori tevékenysége miatt élete végéig hadakoznia kellett a dán állam és egyház maradi képviselőivel. Ezen közben kezdte szervezni a mindmáig nagy jelentőségű dán népfőiskolai mozgalmat. A 19. század első kétharmadának legreprezentatívabb dán művelődéstörténeti alakja, aki költői tevékenységére alapozva fejtette ki népnevelői, történelmi és papi-reformatori működését. Skandináv nemzeti-romantikus eszmékkel átszőtt monarchikus, felvilágosodás kori felfogása ellenére a parlamentarizmus előretöréseit is rugalmasan követte. Radikálisan megreformálta a bürokrata lutheránus klérust, a vallási közösségeket spontán demokratikus alapokra helyezte, megszervezte a kisbirtokos és zsellér fiatalság gyakorlati nézőpontú, közösségi szellemű, tömeges és ingyenes oktatását és nevelését, friss lendületet adva a dán polgári fejlődésnek. Eljutott a „népegység” (folkelighed) fogalmához, amelynek tartalma a magyar viszonyok

között inkább csak körülírható. Sok kötetes irodalmi tevékenységének jó része cikk, vitairat, tanulmány, illetve prédikáció, és a skandináv nemzeti romantika megalapozására törő mitológiatörténeti és nyelvújító írásmű. Verseiben, zsoltáiraiban, himnuszokban, népdalszerű énekeiben szenvedélyes, költői képekben, metaforákban gazdag nyelvű, mély vallásosságról tanúskodó líra születik, melyvel világirodalmi rangját megalapozta.

A szerző, Ebbe Kløvedal Reich (1940–2005) dán író, publicista, fordító. Történelmet tanult a koppenhágai egyetemen, újságíróként dolgozott a baloldali *Politsk Revy* c. folyóiratnál. Az 1960-as, 70-es években számos politikai témájú könyvet írt, melyekben romantikus antikapalista–antimilitarista felfogásának adott hangot. Álma a dán hagyományokra épülő közvetlen demokrácia megteremtése volt. Szépirodalmi műveiben felvonultatta a dán történelem legnagyobb alakjait, és a krónikás szemszögéből mutatta be a mai dán valóságot. Egyik legfontosabb és legkeresettebb műve a *Frederik. Népkönyv F. N. S. Grundtvig koráról és életéről* (1972), amelynek témája a „dánság” megtalálása a mában. Egyéb fő művei: *Utazás a messiáshoz* (regény, 1974); *Barát és ellenség* (1977); *Az elsők* (30 elbeszélés Dánia születéséről, 1981); *Az eke és a két kard* (regény, 1982); *Teknősbékakirály* (regény, 1985).

A kötet fordítója, Lázár Ervin Járkáló Magyarországon született 1953-ban, de 33 éves kora óta Dániában él, dán állampolgár. Művészeti oktató, népfőiskolai tanár, grafikus, de színházi előadásokat is írt, illetve rendezett. 1989-ben ő alapította a koppenhágai Hamvas Béla Klubot. A klub honlapjának szerkesztője, különféle fordításait itt közli. Számos kiállítás, előadás, találkozó, kiadvány, film, és Hamvas Béla *Északi korona* című könyvének dán, valamint Petter Bjerck-Amundsen: *Søren Kirkegaard kezdőknek* című művének magyar kiadása fűződik a nevéhez. Magyarországon az utóbbi években több alkalommal vezetett népfőiskolai képzést.

A műfordító, Muzsai András (1946–) újságíró, népezenes előadóművész és zenei fordító. Az

ELTE magyar–oroszl tanári szak elvégzése után újságírónak állt, közben mintegy 25 éven át az országot járta felnőtteknek és gyerekeknek szóló folk, country, blues, ballada előadóestekkel, melyek fontos része volt az angolszászl nyelvterület általa lefordított nép- és műdalainak megismeretése, tanítása. E témáról a Magyar Televízióban is tartott előadásokat. Dalfordításai más előadók lemezeiről és saját előadású hanghordozóiról is ismertek. Grundtvig műfordításait magyarra történt

nyersfordításból, de annak figyelembevételével készítette, hogy ezek Dánia-szerte mindmáig énekelt egyházi és világi művek, s így magyarul is olvashatóvá, sőt énekelhetővé váltak.

Ebbe Kløvedal Reich: *Napsütés és villámlás – Grundtvig és az élethez írt dalai* című kötete 3000 forintos áron, az alábbi címen rendelhető meg: Budapest Környéki Népfőiskolai Szövetség, Nagy Júlia elnök, bknsz@t-online.hu

